

El paper dels equipaments de proximitat en la lluita contra les desigualtats i per la cohesió social de la societat diversa

1. La perspectiva de la proximitat. Tres grans reptes sobresurten en la ciutat/societat del segle XXI i en els seus barris:

- Les amenaces sobre la cohesió social a una societat que creix en diversitat i complexitat
- La lluita contra unes desigualtats que no paren de créixer
- La millora de la qualitat de la democràcia

És en el marc d'aquest debat (què fer per donar respostes públiques als reptes socials?) que emergeix la idea de la política i les polítiques de proximitat.

Pierre Rosanvallon ens diu que la política de proximitat exigeix:

- **PRESÈNCIA:** proximitat física
- **INTERACCIÓ:** proximitat relacional
- **PARTICULARITAT:** atenció a la diversitat

Si agafem aquests tres elements per dibuixar el marc de les polítiques de proximitat, quina translació podem fer d'aquest paradigma a l'hora de pensar els equipaments?

2. Tant la diversitat d'equipaments de proximitat existent (centres cívics, biblioteques, casals de barri, instal·lacions esportives, casals de joves i infantils, etc.), com la també molt diversa i desigual estructura socioeconòmica entre els barris de la ciutat, fa difícil trobar una definició estàndard, que pugui servir per a tots els equipaments a tots els barris, de què és, o hauria de ser, i hauria de fer, un equipament de proximitat. Ara bé, no sabem ben bé definir què és un equipament de proximitat, però sí que podem fer un llistat dels que existeixen en un determinat barri o territori.

Amb tot, alguns treballs precedents, pensant sobretot en centres cívics i similars, han apuntat algunes característiques generals que sí que haurien de tenir tots els equipaments de proximitat: **POLIVALÈNCIA**, un equipament de proximitat no pot estar encotillat en unes determinades i invariables activitats i usos, ha de ser flexible, polivalent, obert, a usos diversos, segons interessos i propostes comunitàries; **PARTICIPACIÓ**, amb models i formes diverses, d'una manera o altra, la participació de la ciutadania s'ha de donar; **PROACTIVITAT**, l'equipament, l'equip que el gestiona, el projecte que acull, ha de tenir vocació dinamitzadora, sortir i anar a buscar, voluntat relacional amb l'entorn.... Com aquests, potser podem pensar en altres criteris o dimensions que definirien o ajudarien a identificar la proximitat d'un equipament.

3. En un breu i molt esquemàtic repàs sobre l'evolució en els darrers trenta anys dels equipaments de proximitat (no només a Barcelona), podríem apuntar tres tipus de "funcions" que aquests han hagut de complir de manera principal, amb diferències segons tipus d'equipament:

- Descentralització d'activitats i programacions, principalment culturals

- Descentralització de serveis
- Locals i seus per a entitats o per a les seves activitats

Les persones consumidores d'activitat -moltes!- i les associacions, han estat i continuen essent les principals usuàries dels equipaments.

Aquestes tres funcions principals apunten un "ideari" pels equipaments: apropar *físicament* activitats i serveis a la població que no viu al centre de les ciutats... on tradicionalment s'havien instal·lat els equipaments.

La pregunta que ara ens fem és si, sota aquest esquema, tenen cabuda als equipaments les persones més vulnerables, més febles socialment i econòmica, les amenaçades per la pobresa i l'exclusió social. N'hi ha prou amb estar a prop físicament?

4. Un dels principis metodològics de l'acció comunitària que proposem apunta la necessitat de no conformar-se a obrir les portes a tothom. Cal sortir i anar a buscar!! Quan obrim i esperem que vinguin, acostuma a venir la població més "normalitzada", o més "acostumada", del territori o barri de referència. Per a què vinguin altres perfils de persones, cal anar-les a buscar. En el cas dels equipaments.... A on? Com? Qui?

5. Cal també fer una pensada més "sectorial": Cultura de forma molt principal, però també esports i altres sectors tenen el protagonisme a l'hora de pensar el contingut de molts equipaments. Potser ens hauríem de plantejar també com pensem i repensem la cultura, i els altres sectors, per a què puguin jugar un paper efectiu en la lluita contra les desigualtats i per a la cohesió de la societat diversa. Des de la perspectiva comunitària la cultura es pot entendre com llenguatge que permet expressar-se i compartir, ser protagonistes, a persones d'orígens socials i culturals molt diversos i desiguals. També, l'activitat cultural, com d'altres, ens obren oportunitats d'experimentació de treball conjunt, reflexió i organització col·lectiva, quan aconseguim trencar barreres entre productors i consumidors de la mateixa.

ALGUNES PREGUNTES PER AL DEBAT

1. Quina mena de projectes i activitats haurien d'encabir-se en els equipaments per a què aquests esdevinguin autèntiques palanques de canvi, motors en la lluita contra la pobresa, la desigualtat i per a la cohesió social?

2. Hem de pensar en nous tipus d'equipaments o en redefinir els que ara existeixen? En aquest darrer cas, sota quins criteris s'hauria de fer aquesta "repensada"?

3. Quins serien els criteris fonamentals per a definir un equipament de proximitat i com s'hauria de pensar i planificar?

4. Quan pensem a democratitzar la cultura per arribar a col·lectius més vulnerables, hem de pensar també en unes característiques específiques per l'espai on es durà a terme?

5. Quins diversos models, estratègies... de participació ens imaginem al voltant d'un equipament?